

SEED & BREAD

FOR THE SOWER

JES.55:10

FOR THE EATER

korte Bijbelse boodschappen van

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

Otis Q. Sellers, Bijbelleraar

Vertaling © Stichting Lachai Roï, Lelystad, Nederland

www.lachairoi.org

Nr. 82

Wat betekent *sheol*?

Het woord *sheol* is een Hebreeuws woord dat vijfenzestig keer voorkomt in het Oude Testament. Het is een belangrijk en veelbetekenend woord waar slechts weinig studie naar is gedaan. Vertalers hebben het gebruikt en misbruikt met de bedoeling door dit woord het idee van de 'hel' in de Hebreeuwse Schriften te leggen. In de Statenvertaling is het op twee manieren vertaald: drieëndertig maal met 'graf' en tweeëndertig maal met 'hel.' Deze inconsistente en arbitraire behandeling van het woord *sheol* leidt tot enkele conclusies. Als *sheol* 'graf' betekent, kan het niet 'hel' betekenen. Het lijkt erop dat de vertalers van de Statenvertaling er 'graf' van hebben gemaakt als er gesproken wordt over een goed mens die daarheen gaat en 'hel' als het een slecht mens is die afscheid van dit leven heeft genomen.

De waarheid is dat *sheol* noch graf, noch hel betekent. Dit feit werd onderkend door de vertalers van de *American Standard Version* (Nelson, 1901). Zij hebben op bewonderenswaardige wijze het probleem van dit woord, waar geen Engels equivalent voor bestaat, opgelost door overal waar het voorkomt het woord *sheol* te gebruiken.

Sheol is een zelfstandig naamwoord en met het oog op de heersende onkunde op het gebied van de grammatica is het voor sommigen misschien nuttig eraan herinnerd te orden dat een zelfstandig naamwoord een woord is dat aangeeft waarover iets gezegd wordt. Een zelfstandig naamwoord is een woord dat iets betekent. De vraag die nu beantwoord moet worden is, wat wordt er aangeduid met het woord *sheol*, welke gedachte heeft de Geest van God in onze gedachten willen

leggen als we met dit woord in de Schrift te maken hebben?

Aangezien de betekenis van elk woord kan worden vastgesteld door het gebruik dat ervan gemaakt wordt, volgt daaruit dat de betekenis van Bijbelse woorden moet worden vastgesteld door het gebruik dat ervan gemaakt is in de Schrift. Als dit woord op alle vijftien plaatsen waar het voorkomt wordt onderzocht, komt men tot een vaste definitie van de betekenis. Als het niet op die manier gebeurt, is er geen enkele andere methode waarmee er een definitie kan worden gevonden en dan kunnen we de hele zaak beter laten rusten, zodat iedereen er de betekenis aan kan geven die hij zelf heeft bedacht. Ik geloof, na herhaalde malen dit onderzoek te hebben gedaan, dat *sheol* de naam is voor de toestand van de dood. Het duidt op de toestand waarin iemand terechtkomt als het stervensproces uiteindelijk de overwinning heeft behaald. Er bestaat een toestand van het leven en er is een toestand van de dood. De Hebreëen hadden een naam voor deze toestand waar het stervensproces de mens voortdurend heen leidt en die naam was *sheol*.

De Schrift spreekt over de levenden en de doden (II Tim. 4:1). We zijn tot de categorie van de levenden gaan behoren door onze geboorte en we zullen tot de categorie van de doden gaan behoren op het moment dat de levensadem (onze geest) ons verlaat. De Here Jezus bevond zich in de toestand van de dood (*sheol*) gedurende drie dagen en drie nachten en daarin zou Hij nog steeds zijn als Hij niet van tussen de doden uit zou zijn opgewekt. In de Psalmen heeft Hij de profetische woorden over Zichzelf gesproken: 'Gij zult mijn ziel (Mij) in de toestand van de dood niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie' (Ps. 16:10, St.Vert.).

De definitie die we hebben gegeven van het woord *sheol* kan op elke plaats waar het in het Oude Testament voorkomt, worden getoetst. U zult ontdekken dat het bruikbaar is en dat elk vers, wanneer het zonder vooroordeel wordt onderzocht, er mee wordt verduidelijkt. We kunnen binnen de ruimte die daarvoor is in deze korte studie beschikbaar is slechts bij enkele verzen stilstaan.

Genesis 37:5 is van belang, omdat dit het eerste vers is waar *sheol* voorkomt. Jacob geloofde dat een wild dier zijn geliefde zoon Jozef had gedood en hij heeft vele dagen over hem gerouwd. Zijn zonen en dochters probeerden hem te troosten, maar hij wees elke troost af, omdat, zo vertelde hij, hij zou treuren tot de dag waarop hij bij zijn zoon zou zijn in de toestand van de dood (*sheol*).

In Genesis 42:38; 44:29 en 31 vinden we drie teksten die, tezamen met het vers dat we hierboven hebben geciteerd, zijn gebruikt om te bewijzen dat *sheol* een plaats van verdriet en droefheid is. Dat is gedaan met de

kennelijke bedoeling om aan dit woord de betekenis te hechten van een angstaanjagend oord, zodat men voorbereid wordt om ook het idee te aanvaarden dat onder *sheol* 'de hel' moet worden verstaan, namelijk een plaats van kwelling en lijden.

Het verdriet van Jacob over het verlies van Jozef schijnt enigszins te zijn verzacht door zijn vreugde over Benjamin. Toen zijn broers hem probeerden mee te nemen naar Egypte, om daarmee de waarheid van hun beweringen tegenover Jozef te bevestigen, stond Jacob er afwijzend tegenover om hem te laten gaan, uit angst dat hem tijdens de reis iets ergs zou overkomen. Hij beweerde dat als hem iets zou overkomen, hij in de toestand van de dood (*sheol*) terecht zou komen. Met andere woorden, dat hij zou sterven aan een gebroken hart.

Aangezien Jacob sprak over het 'afdalen' in de *sheol*, is zijn uitspraak wel gebruikt om de theorie te ondersteunen dat het om een plaats ergens beneden gaat, ergens binnenin de aarde. *Sheol* is evenwel geen plaats. Het is een toestand of een omstandigheid en als we de toestand van de doden vergelijken met de toestand van de levenden, wordt met het woord 'afdalen' op correcte wijze de aard ervan aangegeven. In het hele Oude Testament wordt nergens het woord *sheol* verbonden met leven, een plaats voor de levenden, of de toestand van het leven.

Hanna verklaarde in het geïnspireerde gebed dat zij uitsprak na de geboorte van Samuël: 'De HERE doodt en doet herleven, Hij doet naar de *sheol* neerdalen en daaruit opkomen' (I Sam. 2:6). Omdat het hier om Hebreeuwse poëzie gaat, vinden we een herhaling van gedachten. Hier is 'doodt' het equivalent van 'doen neerdalen naar de *sheol*' en 'doet herleven' is het equivalent van 'doen opkomen uit de *sheol*.' Hanna's opvatting over *sheol* was dat het gaat om een plaats van de dood en niet van het leven.

David heeft dezelfde gedachte over *sheol* geuit toen hij over zijn eigen ervaringen vertelde: 'Voorwaar, baren des doods hadden mij omvangen en stromen van verderf hadden mij overvallen, banden van *sheol* hadden mij omgeven, valstrikken van de dood lagen op mijn weg' (II Sam. 22:5,6). Dat is een thema dat geregeld wordt herhaald in de Psalmen. In Psalm 30:4 lezen we: 'HERE, Gij deedt mijn ziel opkomen uit *sheol*, Gij hebt mij leven gegeven, zodat ik niet in de groeve nederdaalde.' David was nooit in *sheol* geweest, maar als God niet had ingegrepen, zou hij daar wel terecht zijn gekomen. Daarom sprak hij over zijn ervaring, alsof hij er echt geweest is.

In het Oude Testament worden *dood* en *sheol* als synoniemen gebruikt; ze zijn altijd met elkaar verbonden, alsof het om één en hetzelfde gaat. *Sheol* is zonder twijfel de toestand van de dood. Daarom kunnen

mensen die in de toestand van de dood verkeren niet levend zijn en er bestaat geen bevrijding uit de toestand van de dood, tenzij door de opstanding. 'Immers, indien er geen doden opgewekt worden... dan zijn ook zij, die in Christus ontslapen zijn, verloren' (I Cor. 15:16,18).

Eén van de gedeelten die we moeten overdenken, omdat daarin duidelijke informatie staat over hen die in de toestand van de dood (*sheol*) verkeren, is Psalm 6:6. 'Want in de dood is Uwer geen gedachtenis; wie zou U loven in *sheol*?' En ook in Psalm 89:49 wordt de vraag gesteld: 'Welke mens leeft er, die de dood niet zien zal, die zijn ziel zal redden uit de macht van *sheol*?' Salomo vermaande: 'Al wat uw hand vindt om naar uw vermogen te doen, doe dat, want er is geen werk of overleg of kennis of wijsheid in *sheol*, waarheen gij gaat' (Pred. 9:10).

Een opmerking over Jesaja 14:9-17, waar het woord *sheol* drie maal voorkomt, namelijk in de verzen 9, 11 en 15, is op zijn plaats, aangezien dit gedeelte wordt gebruikt om aan te tonen dat er in *sheol* gesprekken plaatsvinden. Als we over deze verzen nadenken, moeten we niet vergeten dat de profetie van Jesaja Hebreeuwse poëzie is en zoals gebruikelijk in poëzie, is het taalgebruik zeer beeldend, zelfs tot aan de grenzen van de poëtische vrijheid. Daarvan is zonder meer sprake in 14:8 (zie St.Vert.) waar ons gezegd wordt dat de bomen spreken. Ik ben ervan overtuigd dat de taal van dit gedeelte het meest figuurlijk is in het hele Oude Testament. Een opmerking van F.C. Jennings is hier zeer ter zake doend: 'We moeten absoluut niet meegaan in de gedachte van sommige mensen die vinden dat hier sprake is van een prozaïsche openbaring van de wereld der doden, net zomin als in de voorgaande verzen waar ons met dezelfde prozaïsche letterlijkheid gezegd wordt dat de bomen spreken. In beide gevallen is het taalgebruik sterk poëtisch en toch kan niets ons zo levendig duidelijk maken van welke hoogte deze koning van Babylon is gevallen en tot welke diepte zijn val hem heeft gebracht.'

De complexiteit van dit gedeelte moet niet worden gebagatelliseerd, maar de gedachte dat hier het leven wordt beschreven zoals zich dat afspeelt in *sheol* is absurd.

Het getuigenis van de goede koning Hizkia is zeer belangrijk. In Jesaja 38 lezen we dat hij 'ten dode toe ziek' was en dat hem door de profeet verteld werd de zaken voor zijn huis te regelen, omdat hij zou sterven en niet leven (zie St.Vert.). Dat is een bewijs dat dood en leven tegengesteld zijn en dat de dood dus niet een leven op een andere plaats kan zijn. De koning maakte hiervan het onderwerp van ernstige gebeden, waarbij hij God zijn leven en wandel voor Zijn aangezicht onder de aandacht bracht en de Heer antwoordde op zijn gebod door

hem te beloven dat hij nog vijftien jaar zou leven. Toen hij van zijn ziekte was hersteld, schreef hij over zijn omgang met de Heer: 'In de bloei mijner dagen moet ik heengaan door de poorten van *sheol*, ik zal derven de rest mijner jaren. Ik zeide: Ik zal de HERE niet zien, de HERE in het land der levenden; ik zal geen mens meer aanschouwen onder de bewoners der wereld' (Jes. 38:10,11). Bovendien verklaarde hij: 'Want *sheol* looft U niet, de dood prijst U niet; wie in de groeve zijn neergedaald, hopen niet op uw trouw. De levende, de levende, hij looft U, zoals ik heden doe; de vader maakt zijn zonen uw trouw bekend' (Jes. 38:18,19).

Mogen alle levenden die deze uit God voortgekomen woorden lezen oprecht dit belangrijke woord bestuderen.